

"...

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

Başvuru kararının gerekçe bölümü şöyledir:

"1412 sayılı Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu'nun 138. maddesinde "Yakalanan kişi veya sanık müdafî seçebilecek durumda olmadığını beyan ederse talebi halinde baro tarafından kendine bir müdafî tayin edilir. Yakalanan kişi veya sanık 18 yaşını bitirmemiş yahut sağır veya dilsiz veya kendisini savunamayacak derecede malul olur ve bir müdafî'de bulunmazsa talebi aranmaksızın kendine müdafî tayin edilir." hükmünü getirmiştir.

Buna karşılık Anayasa'nın başlangıç bölümünün 6. paragrafında "Her Türk vatandaşı bu Anayasadaki temel hak ve hürriyetlerden eşitlik ve sosyal adalet gereklerince yararlanarak milli kültür, medeniyet ve hukuk düzeni içinde onurlu bir hayat sürdürme ve maddi ve manevi varlığını bu yönde geliştirme hak ve yetkisine doğuştan sahip olduğu;" hükmü;

7. paragrafında da "Topluca Türk vatandaşlarının milli gurur ve iftiharlarda milli sevinç ve kederlerde, milli varlığa karşı hak ve ödevlerde, nimet ve külfetlerde ve millet hayatının her türlü tecellisinde ortak olduğu, birbirinin hak ve hürriyetlerine kesinlikle saygı, karşılıklı içten sevgi ve kardeşlik duygularıyla ve "Yurtta sulh, cihanda sulh" arzu ve inancı içinde huzurlu bir hayat talebine hakları bulunduğu;" hükmünün;

10. maddede "Herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefî inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınamaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar." hükmünü getirmiş bulunmaktadır.

Ceza yargılama sisteminde vazgeçilmez üç unsur göze çarpmaktadır. Yargılama makamı, iddia ve savunma... Yargılama makamı, Anayasanın başlangıç bölümüyle 10. maddesinin açık hükmü sebebiyle, yargılamanın iki unsuru olan iddia ve savunma arasında tam bir tarafsızlıkla hareket etmek zorundadır. Kanunların da, taraflara getirdiği nimet ve külfetlerde, aynı eşitlik ilkesini gözetmesi, yargılama makamının tarafsızlık ve eşitlik uygulamasını engellememesi gerekmektedir.

Ancak CMUK 138. maddesi, savunma makamına fazladan bir nimet sunmakta, aynı nimetten iddia unsurunun veya mağdur tarafın yararlanmasını engellemektedir. Ceza yargılamasında hak iddia eden tarafın iddia makamının davaya katılmadığı, şahsi davalık durumlarda veya başka hak taleplerinde hukuki yardım alması, bu madde sebebiyle engellenmektedir. Böylece devletin, sanık durumunda bulunan kişiye sunduğu hukuki yardım nimeti, devlet tarafından himaye edilmesi, uğradığı zararın giderilmesi beklenen mağdur taraftan esirgenmekte, sanık veya savunma tarafına bir imtiyaz getirilmektedir. Bu da, Anayasanın başlangıç bölümünün 6 ve 7. paragraflarıyla 10. maddenin 1, 2 ve 3. fıkralarında hüküm altına alınan eşitlik ve imtiyaz tanınmama hükümlerine aykırıdır.

Eğer yargılama makamının, mağdur tarafın hakkını himaye edeceği düşüncesiyle bu ayırım yapılmışsa, aynı himayenin, sanık tarafa da gösterilmesinin yine kanun ve vicdan gereği olduğunun; yargılama makamının, sanığın aleyhine olduğu kadar, lehine olan delilleri de

Esas Sayısı : 2002/70

Karar Sayısı : 2004/56

toplamakla yükümlü olduğunun, sonuçta şüphe halinde sanık lehine karar vermesi gerektirecek kadar sanığın hakkının gözetildiğinin unutulmaması gerekmektedir.""